

Sak 53/24 Mulighetsstudie bioenergi og sirkulære varekjeder

Gjøvikregionen Utvikling (IPR) inviterer IPR for Ringeriksregionen og Hadeland IPR til en felles studie for å framskaffe grunnleggende informasjon om det vi kan anta er én av Norges største og viktigste regioner for bioenergi og sirkulære varestrømmer.

I kraft av biologiske ressurser, industri og næringsliv samt kunnskapsaktører utgjør de tre regionene, de tolv kommunene i de tre fylkene vi er en del av og de to universitetene vi har i hver vår ende en stor, men kanskje litt ukjent klynge inn i det grønne skiftet som vi nå står i.

Med en enkel kartlegging og sammenstilling av data kan vi få en mer eksakt status, legge grunnlag for en videre mulighetsstudie og kanskje åpne både egne og andres øyne for framtidens muligheter i vår del av landet.

Rammer

Tidsperiode: Oppstart 1. kvartal 2025

Økonomisk ramme: kr 300 000

Oppdragsgivere: Interkommunalt politisk råd for Ringeriksregionen, Regionrådet for Hadeland og Gjøvikregionen Utvikling (IPR)

Samarbeidspartnere: Innlandet fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune, Akershus fylkeskommune, NTNU Gjøvik, Universitet i Sørøst-Norge, SINTEF Manufacturing AS, Hadelandshagen AS, Energigården – Senter for bioenergi AS +++

Buskerud fylkeskommune har gitt forhåndstilsagn om kr. 50.000 i støtte til Prosjektet forutsatt at IPR for Ringeriksregionen er med. Bakgrunnen er at prosjektet vil være en del av *Missionsarbeidet* i fylket

Sekretariatsfunksjon: Gjøvikregionen Utvikling (IPR)

Organisering: Styringsgruppe med en representant fra hver region, til sammen tre personer. Hvis ønskelig, en politisk referansegruppe med en fra hver region i tillegg.

Bakgrunn og introduksjon

Ringeriksregionen, Hadeland og Gjøvikregionen sammen utgjør en av Norges største og mest spennende biobaserte og sirkulære regioner. Men vi vet det ikke eksakt. Det er derfor et behov for å samle kunnskap, for med større tyngde både vite og profilere oss som Norges største bioregion.

Hadeland med Habiol var tidlig ute med å produsere biodrivstoff. HRA AS (Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS) var tidlig ute med å etablere produksjon og oppgradering av biogass. Senere har det blitt gjennomført prosjekter og utredninger på Hadeland med offentlig støtte. Her ligger det et kunnskapsgrunnlag som få andre geografiske områder i Norge har på samme vis. I dag pågår det et prosjekt mellom 12 private bio-aktører på Hadeland med støtte fra Innovasjon Norge i et såkalt ARENA-prosjekt. Også kalt BIROEG Hadeland.

På Treklyngen Industripark på Hønefoss bygges det ny biobasert industri med Vow Green Metals AS sin biokullfabrikk i front til sirkulære, trebaserte aktører som Omtre AS som finner ny bruk av gammelt trevirke. I Modum ligger Splitkon, Norges første og største massivtre-fabrikk.

I Gjøvikregionen finnes det fortsatt litt møbelindustri, men i dag er Hunttons utbygging i Skjerven Biopark den ledende utviklingsaktøren innen prosessindustri basert på trevirke. De ønsker seg flere naboer som kan utnytte sidestrømmer og ellers forsterke fellesskapet. På Raufoss finnes Nord-Europas ledende industriklynge innen vareproduksjon og materialteknologi, med Gold Lable og Katapult-status. På Raufoss og i Vestre Toten kommune vurderer flere aktører nye, biobaserte kilder i sine smelteprosesser.

Ellers på Toten, Hadeland og Ringerike er det en stor frukt- og grøntnæring som stadig leter etter nye kilder til vekst og varme. Felles for skogeierne i de tre regionene er at det store flertallet sokner til Viken Skog. På Biri i Gjøvik kommune ligger Skogplanter Øst AS, Norges største og mest moderne anlegg for dyrking av skogplanter.

Felles for alle tre regionene er at de har mange fjernvarmeanlegg. I nordre del er de fleste i dag eid og drevet av enten Solør Bioenergi AS eller Eidsiva fjernvarme AS, men det finnes også mindre private aktører. På Hønefoss er Vardar Varme og Skagerak Energi en stor fjernvarmeaktør.

Varme er sentralt i debatten om hvor mye mer kraft (strøm) vi må bygge ut i de tre regionene. Kan vi frigjøre strøm til kraftkrevende industri ved å bygge ut mere fjernvarme? Eller kan vi unngå store inngrep i naturen ved i større grad å kombinere bioenergi, solkraft, småkraft og vindkraft i kombinasjon med energieffektivisering?

Disse tre regionene har et usedvanlig godt testbed og forskningsfelt å tilby, i så måte. Kanskje Norges største og beste – men totalt ukjente.

Hva er en mulighetsstudie?

En mulighetsstudie i dette tilfellet må i første omgang være en enkel sammenstilling av faktabasert informasjon, som for eksempel:

- Antall fjernvarmeanlegg og størrelser (kunder, produksjon og kilder til energi)
- Nærvarmeanlegg (som forsyner husholdninger, ikke industri)
- Aktøroversikt og næringskode (AS, andelslag, IKS, samvirkeforetak etc)
- Prosjekt-oversikt per region i perioden 2000-2025
- FoU-prosjekter med bidrag fra virkemiddelapparatet (IN, Enova, Forskningsrådet etc) i perioden 2000-2025
- Klynger og samarbeid (type Treklyngen etc)
- Kunnskapsaktører (NIBIO, NTNU, Universitet i Sørøst-Norge, Energigården etc)
- Antall gårdsbruk som har flere stedegne kilder til energi i kombinasjon med strøm
- Verdistrømmer i de regionale avfallsselskapene
- Oversikt over industrielle teknologi-aktører som HAPRO

Hva koster en mulighetsstudie?

Den trenger ikke å koste mer enn 300 000 kr. Fordelt med 100 000 kr på hver av regionene. I første omgang. Men hvis flere aktører vil henge seg på, kan det brukes uendelig mye. Men det kan heller komme i andre omgang.

Med en ramme på kr 300 000 kan vi velge å gjøre noe egenarbeid, samt kjøpe inn nødvendige timer i kombinasjons med å få studenter og nærliggende organer til å gjøre del-opdrag. Alternativt kan et helhetlig oppdrag lyses ut gjennom rammeavtaler som Gjøvikregionen Utvikling har. Målet må være å ha en rapport og presentasjon klar som kan brukes for å sette våre regioner på kartet inn i Stortingsvalgkampen 2025.

Bakgrunn Gjøvikregionen

Gjøvikregionen Utvikling gjorde vinteren 2024 en kartlegging av energi- og nettstatus i de fem kommunene i Gjøvikregionen. Det er meldt inn store behov for fornybar energi og nettilknytning i regionen for de neste årene. Analysen viser at Gjøvik kommune har et stort kraftunderskudd, mens Nordre Land kommune er den eneste som har litt til overs. Både regional- og transmisjonsnettet trenger oppdatering og det trengs nye trafostasjoner.

I regionen er det to større og flere mindre fjernvarmeanlegg. Raufoss Industripark utvides i stor skala. Skjerven Biopark er etablert samtidig som det er mange aktører som planlegger solkraftverk, vindparker og datasenter. I transportsektoren er det økende etterspørsel etter biogass, men ingen fyllestasjoner i regionen. Analysen viser et stort potensial for energieffektivisering. Bare for å nevne noe.

Se f.eks. Mosseregionens prosjekt om bærekraftig transport og logistikk

<https://www.mnu-as.no/2024/02/21/kraftsenter-baerekraftig-logistikk-og-transport/>

- Portefølje av prosjekter på tvers av etablerte fag og “siloe” og med ulik tidshorisont
- Samarbeid om data og deling av kunnskap for økt omstillingsevne og bedre beslutninger
- Samarbeid om mer ressurseffektive operasjoner og utviklingen av bærekraftige forretningsmodeller
- Felles løft for kompetanseheving, rekruttering og profilering

Se [presentasjon av prosjektet her](#).

Se denne korte [filmen](#) som viser ambisjonene.